

Што ќе се случува сега?

Две политички одредници ќе ја дефинираат политичката сцена во Македонија: првата секако е европската агенда која и властите и опозицијата (малку потешко навистина), но ќе ја "својатаат" и ќе се трудат пред таа "учителка да дигаат два прста" и одговараат, секако обидувајќи се сè тоа да го претворат во капитал пред изборите; и новата заживеана плуралистичка партијност, која ќе бара место под сонцето пред изборите, исто така.

Ако се "освестиме" од она од што ние не можеме да се освестиме: нашата недоверба, згазеност и од слабост - желба на сè да се гледа со скепса и црнила, тогаш би требало да констатираме дека сепак ни се случуваат и убави работи. Добивање статус земја-кандидат за член во Европската унија, е значајно достигнување и влегување во нова "лига" на такмичење (така да се изразам). Иако сега сме стасани само до "позитивното мислење" на ЕУ за кандидатскиот статус, од декември се очекува оправдано и формално тој да се добие, па ние од западен Балкан малку-од-малку да се порадуваме.

Веста се прими со карактеристична провинциска поделеност на "здушена митоманија", која "као не е триумфализам"(?) и на неоправдана искомпликсирана скепса (која не е продуктивна ниту реалистична туку инфериорна). Беа поставени сите "црни" прашања на новинарите, кои се трудеа да звучат "реално и воздржано" туку изгледаат глупаво и неинформирано, на пример: дали е можно турско ЕУ-сценарио за Македонија (чекање 20-30 години??), или дали ова значи катастрофа без конкретен датум за отпочнување на преговорите за членство?; или дали ние ова сме го заслужиле??? и слично. Од друга страна, беа делени само насмевки. Колку исто така глупаво изгледаше она: насмевки Ве молам... не одговарам денес на мрачни сценарија, насмевка Ве молам... хе-хе, хи-хи!

Познатите македонски национал-плачи пи... со оваа ситуација се најдоа во расцеп. Ниту да се радуваат, бидејќи е тоа успех главно на владите на СДСМ, ниту да се воздржани бидејќи сепак е Европа (што е помало зло според нив), од нивниот главен проблем, нашите добри односи со САД. Колку тешко им дојде што американскиот Стејт департамент веднаш ја поздрави одлуката за позитивното мислење и уште еднаш ја поддржа Македонија. Еден дел од македонските аналитичари, кои ја имаат усвоено позицијата на создавање "газоболка - rain in ass" како аналитичка позиција: демек интелектуалецот треба да биде воздржан и "закерало", да ги гледа само црните страни и да предупредува со покажалецот..., а не едноставно да ги предочува и анализира

Љубомир Д. ФРЧКОСКИ

“

*I l i r a b o t e t e
k a k o l u | e
i l i u m r e t e !*

”

FR^KOVCI

ДВОЕН СЛАЛОМ

ПОЗНАТИТЕ МАКЕДОНСКИ НАЦИОНАЛ-ПЛАЧИ ПИ... СО ОВАА СИТУАЦИЈА СЕ НАЈДОА ВО РАСЧЕКОВ. НИТУ ДА СЕ РАДУВААТ, БИДЕЈЌИ Е ТОА УСПЕХ ГЛАВНО НА ВЛАДИТЕ НА СДСМ, НИТУ ДА СЕ ВОЗДРЖАНИ БИДЕЈЌИ Е СЕПАК ЕВРОПА (ШТО Е ПОМАЛО ЗЛО СПОРЕД НИВ), ОД НИВНИОТ ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ, НАШИТЕ ДОБРИ ОДНОСИ СО САД. КОЛКУ ТЕШКО ИМ ДОЈДЕ ШТО АМЕРИКАНСКИОТ СТЕЈТ ДЕПАРТМЕНТ ВЕДНАШ ЈА ПОЗДРАВИ ОДЛУКАТА ЗА ПОЗИТИВНОТО МИСЛЕЊЕ И УШТЕ ЕДНАШ ЈА ПОДДРЖА МАКЕДОНИЈА. ЕДЕН ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКИТЕ АНАЛИТИЧАРИ, КОИ ЈА ИМААТ УСВОЕНО ПОЗИЦИЈАТА НА СОЗДАВАЊЕ "ГАЗОБОЛКА - RAIN IN ASS" КАКО АНАЛИТИЧКА ПОЗИЦИЈА: ДЕМОК ИНТЕЛЕКТУАЛЕЦОТ ТРЕБА ДА БИДЕ ВОЗДРЖАН И "ЗАКЕРАЛО", ДА ГИ ГЛЕДА САМО ЦРНИТЕ СТРАНИ И ДА ПРЕДУПРЕДУВА СО ПОКАЗАЛЕЦОТ..., А НЕ ЕДНОСТАВНО ДА ГИ ПРЕДОЧУВА И АНАЛИЗИРА ФАКТИТЕ, ДА ПОКАЖЕ ЗНАЕЊЕ, А НЕ ИМПРОВИЗАЦИЈА ЗА ПРОБЛЕМОТ И ЈАСНО ДА ГО ИСКАЖЕ СВОЕТО МИСЛЕЊЕ (КОЛКУ И ДА Е ПРЕВРАТНИЧКО) - ДЕНЕС СЕ НА МАКА. ТРЕСАТ ВООБИЧАЕНИ ФРАЗИ И ГИ МЕРАТ ЧЕКОВИТЕ: ОВА Е САМО ПРВ ЧЕКОР, СЛЕДИ СЛЕДЕН И ПОТЕЖОК... ДОБРО Е, НО МОЖЕ И ПОДОБРО... ДОПРВА ДОАГА НАЈТЕШКОТО... И СЛИЧНИ ПРАЗНИ ФЛОСКУЛИ.

фактите, да покаже знаење, а не импровизација за проблемот и јасно да го искаже своето мислење (колку и да е превратничко) - денес се на мака. Тресат вообичаени фрази и ги мерат чекорите: ова е само прв чекор, следи следен и потежок... добро е, но може и подобро... допрва доаѓа најтешкото... и слични празни флоскули.

Повторно немаат сила да предочат колку според искуството и компаративната проценка Македонија ќе чека на почеток на преговорите (без утврден датум при кандидатурата)? Кои од посочените политички приоритети - проблеми ќе бидат најтешки за Македонија да ги исполни, а кои се само декор или притисок?

Ќе се изложиме на Ваша проценка драги читатели, со издвојување на по три приоритети во политичката и во економската сфера кои за Македонија ќе бидат вистинска драма да ги исполни. Кога ќе ги исполни нив, Македонија е вистински дел од развиениот демократски свет. Зошто "три..."? Затоа што по методолошките и реторски стандарди повеќе од три-четири одредници никогаш не се запомнуваат ниту се реферира на нив. Во животот ќе видите дека тоа не е далеку од вистината. Ако не можете да издвоите три од десет, не сте способни за селекција на битно од небитно и се заблудувате, впрочем.

Значи, во политичките императиви трите се: консолидација на владеењето на правото на целата територија на државата! Многу точна проценка на Комисијата, која безброј пати сме ја посочувале. Владеењето на правото во транзициските земји, а посебно во Македонија се покажува како потежок проблем од организирање фер и демократски избори. Зошто, затоа што за изборите и може, на крајот да се постигне консензус од актерите на изборите - политичките партии и сè да биде во ред. Бидејќи тој ред може да биде во нивни интерес. Но, за владеење на правото не е додатна само оваа демократска рамнотежа меѓу

актерите во политиката, потребно е со владување или восприемање на едно големо САМООГРАНИЧУВАЊЕ на политиката, демократијата, мнозинствата - како такви, во однос на индивидуалните права на персоната граѓанин. Владеењето на правото не е прашање на демократски консензус меѓу партиите и нивните интереси, тоа е прашање на заштитата на индивидуалните права на едната од државата и сите центри на моќ во демократијата (како и во сите други политички системи), токму наспроти и независно од интересите на политичките актери на власт и опозиција. Владеењето на правото бара ограничување на моќта на договорените политички елити, аздисаните партии кои добиле легитимитет на изборите и кои сега мислат дека сè е можно! Затоа е тешко во транзиционите општества ова ниво на конституционалност да се постигне. Полесно се постигнува демократијата - изборите, отколку правната држава - владеењето на правото. Тоа е либерална придобивка, придобивка на историскиот индивидуализам и либерализам, наспроти секоја моќ, па и демократски избраната моќ.

Бидејќи ние сме живееле во недемократски амбиент, во тоталитарна, провинцијална политичка култура, тешко ги впиваме овие либерални вредности (побрзо ги впиваме демократските). Затоа по правило во сите транзициони општества е потешко да се постигне "владеење на правото" од сува демократска легитимација на власта. Кога неа ќе ја постигнеме на задоволително ниво, ние сме земја во која владее законот и слободата е возможна. Условот на задоволително владеење на правото е категорија нераскинливо врзана за два дополнителни услова: независно и ефикасно судство и неутрална, ефикасна државна администрација. Државна администрација која верува во "esprit de corps" на државниот приоритет - причина (да се искажеме малку хегелијански).

Овој приоритет наречен ДЕПОЛИТИ-

ЗАЦИЈА НА ДРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА, во Мислењето е даден на трето или четврто место, но тој за нас е на силното ВТОРО место по важност. Зошто? Затоа што "бирографијата, евиденцијата и администрацијата" е државата. Посебно за мултикултурните општества и посебно за нас Балканците. Таа е уште повеќе за Европа, која е сведена на ефикасна бирографија, па што и да речете за Макс Вебер (чија е дефиницијата на тој процес).

Зошто за нас тоа е посебно важно?

Затоа што ниту правата на граѓаните не можат да се остварат со корумпирана и неспособна администрација, ниту државните приоритети можат да се остварат и проектираат со неспособни професионалци, а што е најважно за нас може да се потврди и зацврсти ПРОЦЕДУРАЛНИОТ КОНСЕНЗУС во мултикултурното општество, какво е нашето. Тоа е единствен консензус на кој можеме да сметаме до извесно време во иднината. Додека другите индивидуални вредности на човековите права не изборат место на приоритети во парохијалните колективни култури на етничките заедници во Македонија и во регионот. Тоа за нас е од животна важност: нашата администрација да е ефикасна, неутрална и способна да го спроведе својот дел од владеењето на правото на целата територија на државата.

Третиот приоритет е секако независно и ефикасно судство. За него сè веќе е кажано и нема да ве гњавам и јас, драги читатели.

Економските приоритети ме плашат уште повеќе. Меѓу трите главни се: правната сигурност на имотот и позицијата на домашните и на странските инвестиции. Тоа значи правна држава од аспект на гаранции на сопственоста. Во позиции на колективистичка, коруптивна, на култура на сиромаштија и нихилизам кој од таму избива - ова е мошне тешка цел.

Ќе се измачиме со оваа неопходна придобивка. Мора да станеме сурово, но неминовно капиталистичко општество и КРАЈ. Нема компромис со комуњарските социјални демагогии. Да, ама е тешко тоа и фаволски неправедно и сурово изгледа. Да, но неопходно е!

Вториот приоритет е: целосна либерализација на пазарот. Ова е проблем од два аспекта. Едниот е законска промена и таа е полесна. А вториот аспект е политички и е потежок, а се однесува на "рушење" на домашните олигарси. Оние кои ќе се вклопат во мрежите на сериозните капитални инвеститори, во ред другите треба да ги откочат позициите кои ги заземаат во партиите и да престанат да бидат кочничари на општиот напредок, во име на своите локални компании.

Третиот приоритет е НЕВРАБОТЕНОСТА. За ова нема зборови, драги читатели. Има попатетни од мене во оваа област, кои ќе ви кажат како со овој фавол.